

Bonyodalmak a fogadalmi templom körül.

— Küldöttség megy a polgármesterhez. —

(Saját tudósítónktól.) Megírtuk, hogy *Bokor* Pál polgármesterhelyettes és *Balogh* Károly pénzügyi tanácsos a fogadalmi templom kérdésében érdekes kijelentéseket tettek. Azt mondták, hogy mivel a templom építésére szükséges tőke nincs meg, jó volna a templom építését elhalasztani arra az időre, amikor már lesz pénz.

Ez a nyilatkozat feltűnést keltett mindenfelé, annál is inkább, mert nagyon sokan vannak azon a véleményen, hogy bár sürgős a fogadalmi templom építése, vannak más fontos megvalósításra váró kérdések — hogy mást ne említsünk: a *közkórház építése* — amelyeknek elintézését elhalasztani nem lehet. A fogadalmi templomnak, hatalmasnak, impozánsnak kell lenni és épen ezért várni kell addig az ideig, amikor annyi pénze lesz a városnak, hogy hatalmas, impozáns templomot építhet. Más intézmények rovására nem szabad sürgetni az építést, mert az a városnak sem érdeke.

A tanács két tagjának nyilatkozata a fogadalmi templom egyesület tagjai között ellenszenvvel találkozott. Az egyesület vezetősége csütörtökön délből küldöttséget vezet *Lázár* György dr polgármester elé, akit arra kérnek, hogy ne engedje elodázní a fogadalmi templom építését. Az egyesület elnöke a küldöttségben való részvételre a következő sorokban hívja meg Szeged közönségét.

Meghívó.

A város tanácsának legutóbbi üléséből kiszivárgott a hír, hogy a tanácsnak két tagja a fogadalmi templom építés ügyét tíz évre elodáztatni kíváná.

Miután a fogadalom beváltása a város közönségének becsületbeli ügye, miután továbbá a tanács két tagjának állásfoglalása téves alapon nyugszik, miután végül tapasztaljuk, hogy a tanács két tagjának nyilatkozata a közönség körében felháborodást idézett elő: ugyanazért a több oldalról megnyilvánult óhajnak engedve, elhatároztuk, hogy folyó hó 21-én (csütörtökön) déli tizenkét órakor a város polgáraiból — felekezeti különbség nélkül — alakuló küldöttséget vezetünk *Lázár* György dr polgármester urhoz, egyrészt azért, hogy a fogadalmi templom építésének elhalasztása ellen óvást emeljünk, másrészt, hogy a város polgármesterét felkérjük, hogy a város régi fogadalmának beváltására irányuló törekvésnek késedelem nélkül való fogantatását teljes erejével támogatni szíveskedjék.

Ez alkalomból felkérjük a város polgárait felekezeti különbség nélkül, hogy a főtiszteendő *Jászai Géza* püspök ur vezetése mellett eljáró küldöttséghez csatlakozni és evégből folyó hó 21-én (csütörtökön) délelőtt fél 12 órakor a városháza közgyűlési termében megjelenni szíveskedjenek.

Szeged, 1911 december 18.

A szegedi fogadalmi templom egyesület elnöke.

Itt említjük meg, hogy a pénzügyi bizottság ülése, amelyet hétfőre hívtak össze és amely tárgyalta volna a fogadalmi templom építésének anyagi részét, elmaradt. A városi számvevőségnek és könyvvivőségnek ugyanis nagyarányu számításokat kell ebben az ügyben művelnie. A fogadalmi templom dolgát karácsony és újév között tartandó rendkívüli közgyűlésben tárgyalja le a törvényhatóság.

A képviselőház ülése. A hétfői ülést is egészen lefoglalta a kultuszterea általános vitája. *Beöthy* Pál elnökölt. Bemutatta a miniszterelnök átiratát arról, hogy a király a delegációkat a hónap 28-ára egybehívta. Javaslatára a Ház szerdán választja meg a delegátusokat. *Lukács* László pénzügyminiszter

törvényjavaslatot terjeszt be a jövő év első hónapjára szóló indemnitásról. *Beöthy* László kereskedelemügyi miniszter beterjeszti az *Adria* tengerhajós társasággal kötött szerződés becikkelyezéséről szóló törvényjavaslatot. A Ház ezután folytatta a kultuszterea költségvetésének általános vitáját. *Giesswein* Sándor a vita szónokaival polemizálva helyteleníti, hogy a katolikus mozgalmakat kifogásolták. Az egyetemek kérdéséről szólva, örömet fejezi ki azon, hogy protestáns teológiai fakultást állítanak föl, kéri azonban a budapesti katolikus fakultás fejlesztését is. A miniszter személye iránt bizalommal van, de a költségvetést nem fogadja el. *Zajos* helyeslés a baloldalon.) *Bakó* József a felekezeti tanárok státusrendezését kívánja. A népiskolákba mindenütt bele kell vinni a magyarul-tanítást és a magyar szellemet. Sürgeti a protestáns lelkészek helyzetének javítását. A költségvetést nem fogadja el. (Helyeslés balról.) *Simonyi-Semadam* Sándor a középiskolai oktatás hiányairól beszél, melyek közt a legnagyobbak egyikének tartja a klaszszikus tárgyak rendszertelen és célszerűtlen tanításmódját. A középiskola egész mai szelleme, fegyelme sokkal inkább megbénító, mintsem nevelő vagy fejlesztő. A költségvetést nem fogadja el. (Élénk helyeslés a baloldalon.) *Molnár* János szerint a szabad egyház szabad államban elvét legtöbbször az egyháznak állami erővel való leigázására használták föl, ezért ragaszkodik az egyház az állammal való kapcsolatához. *Rákosi* Viktor üdvözlí a miniszter a debreceni egyetem szervezéséért, azután a magyar tanítóság helyzetét teszi szóvá. Az ülés három órakor végződött.

Huszonnyolc százalék analfabéta a szegedi tanyán.

— Szeged közoktatás ügye. —

(Saját tudósítónktól.) *Scossa* Dezső királyi tanácsos, tanfelügyelő a közigazgatási bizottság hétfői ülésén tüzetes és kimerítő jelentésben ismertette az 1910-11 tanév állapotait. Ez a jelentés világosságot vet Szeged népoktatási viszonyaira és abból meggyőződhetik mindenki arról, hogy *Szegeden a népoktatási viszonyok nagyon kedvezőtlenek* és azok megjavítása érdekében föltétlenül radikális intézkedéseket kellene életbe léptetni.

Huszonnyolc százaléka a lakosságnak sem írni, sem olvasni nem tud a szegedi tanyán — mondja a jelentésében *Scossa* Dezső. Ez az állapot ugyan javul, amióta államosították és fejlesztették a tanyai iskolákat, de a statisztika nagyon elszomorító annak ellenére, hogy azelőtt *ezekre rugott az iskolázatlan gyerekek száma*, most pedig mindössze nem egészen félezer iskolaköteles gyerek nem jár iskolába.

A tanfelügyelő jelentése szerint a város belterületén 3673 óvodaköteles gyermek közül csak 902 járt óvodába. Tizenöt új óvodára lenne szükség, mert ezidőszent a jótékony nőegyesület tart fönn hat óvodát, egy állami óvoda van Ujszegeden, de a város egyáltalában óvodát nem tart fönn. A Belvárosban 3527 óvodaköteles minden óvointézés nélkül áll. Ezidőszent folynak tárgyalások a miniszteriummal újabb óvodák föllátása érdekében, de ezeknek a tárgyalásoknak eddig eredményük még nincs.

A népiskolák ügye is sok hiányt mutat. A belterületen 7716 mindennapi tanköteles van az összeírás szerint, az összeírás azonban 1906-ból származik. Iskolába jár 9161 gyermek, ezek közül 695 vidéki, a többi tanyai.

A természetes szaporulat számbavételével a nem iskolázók száma néhány százra tehető. Az iskolák zsufoltak, az új iskolai építkezések: Ujszegeden, a Kolozsvári-téren, a Csongrádi-úton, Szilléren nem haladnak előre, a tanítói fizetések rendezetlenek, felelősség nélküli havidíjasok látják el az oktatást. Ismétlő volt 3994, nem iskolázott 275 gyermek. Ezen az állapoton a hatóságnak kellene segíteni.

A külterületen mindennapi tanköteles volt 6255, iskolázott 5792, nem járt iskolába 463, ami elenyésző csekély szám ahoz képest, hogy a külterületi iskolák államosítása előtt ezekre ment az iskola nélküliek száma. Ismétlő volt 3687, akik közül 2588 volt az iskolázó és így 1099 nem iskolázott. Ezek egy része a belterületen iskolázott. A 69 állami tanyai iskola nagy munkát végez, de továbbépítése folyik és közelebb 8 új iskola létesül, amire nagy szükség van, mert a lakosság huszonnyolc százaléka analfabéta.

A jelentés azt panaszolja, hogy habár a helyzet javult, mert az előző évi 243.004 fél-napi mulasztással szemben 220.600 fél-napi mulasztást követtek el, a hatóság nem végzi elég szigorúan a mulasztók megbírságolását.

A polgári iskolák ügyét rendezték, két új palota már áll, a harmadik nemsokára fölépül. A tanulók száma 1524 volt és nem kell többé a délvidekről ide özönlő diákokat visszautasítani.

Nagy elismeréssel szól a jelentés a iparos inas-oktatásról, amelyet 58 tanító vezet és amelynek 2005 tanulója volt. Ez az intézet megérdemelné a külön helyiséget, amelynek ügye megakadt.

A képezdek és egyéb iskolák ügye nem tár fel újat, de érdekes az iskolán kívüli közoktatás ügye.

Az analfabéta tanfolyamot 30 felnőtt látogatja. A tanítói kar által tartott ismeretterjesztő előadásokat, amelyek száma 126 volt, 3500 felnőtt látogatta.

Aki Amerikából jött haza leányokat kiházasítani.

— Elítélt bünszövetkezet —

Tránka Gyula egy évtizeddel ezelőtt ismert alakja volt az ország rendőrségeinek. A leg- raffináltabb trükkökkel csapta be az embereket. Szélhámosságaival vagyont szerzett, amíg végre rajtaütöttek. Csalás, sikkasztásért éveket ült.

Büntetésének kitöltése után Amerikába vándorolt új életet kezdeni. Előkelő családból származott, tanult ember volt. Amikor kivándorolt, a rokonai pénzzel segítettek. *Tránka* nagylábon élt Amerikában, hamar nyakára hágott a pénznek. Néhány hónapig rendesen dolgozott, azután újból folytatta a régi mesterségét. Szélhámoskodott. Bostonban ütött tanyát. Mindenütt mint magyar mágna szerepelt, játszott a urat. Ismert vendége volt Boston legelőkelőbb családai-nak. Egy dús gazdag leánynyal már jegyben is járt a szélhámos, amikor érezte, hogy már inog a talaj és óvatosan meglépett. A karrier így megszakadt. A familia csak később értesült, hogy a „magyar mágna” vőlegény veszedelmes szélhámos.

A sikertelen kirándulás után *Tránka* Gyula haza vitorlázott. Budapesten lézengett. Rokonai támogatásából élt. Amikor aztán már megelégtették a bizonytalan időkben esedékes apanaszt, munkához látott. Kikémlelte az „araváló” vidéki várost. Legalkalmasabbnak találta a jó zsiros bácskai földet. Bács-